

Şərqi Zəngəzurdan reportaj

Həyatda dəyişilməyən heç nə yoxdur. Zaman-zaman hər şey yenilənir. Gec-tez zülmətin də üstünə işq düşür. Elə uzun illər işgalda qalmış ərazilər də günlərin birində düşmənlərdən təmizlənir. Yurda, torpağa, Vətənə Qələbə sədası yayılır. Biz bunu 44 günlük Vətən müharibəsində bir da-ha gördük...

Təəssüflər olsun ki, 1992-1993-cü illər tariximizə torpaqlarımızın ermənilər tərəfindən işğal olunduğu illər kimi düşdü. Azərbaycanın əbədi-əzəli ərazisi olan Qarabağ və onun ətrafındakı beş rayon erməni qəsbkarları tərəfindən ələ keçirildi. Ermənilər zəbt etdikləri şəhər və kəndlərimizi odlara qaladılar, zəhmətlə tikdiyimiz evləri, ulu keçmişimizdən xəbər verən mədəniyyət abidələrimizi, müqəddəs ziyarətgahlarımızı yerlə yeksan etdilər. Yüzlərlə, minlərlə soydaşımızı amansızcasına qotla yetirdilər, əsir apardılar.

Zəngilanın müdafiəçiləri şəhid oldular, amma geri cəkilmədilər

Erməni qəsbkarları 1993-cü ilde Zəngilan rayonunu da işgal etdilər. Cəbrayıl və Füzuli rayonları ermənilər tərəfindən ələ keçirildiyinə görə Zəngilanı ölkənin paytaxtı ilə birləşdirən yollar bağlanmışdı. Rayon mühəsirəyə düşmüş, bütün əla-qələr kəsilmiş, vəziyyət gərgin xarakter almışdı. Rayon sakinlərinin həyatı üçün təhlükə yaranmışdı. Bölgəyə nə canlı qüvvə, nə də texnika və silah-sursat göndərmək mümkün deyildi. 31 avqust 1993-cü ildə Qubadlı rayonunun düşmən əlinə keçməsi Zəngilanın işgal olunması riskini xeyli artırdı. Ətraf rayonları zəbt edən düşmən bir neçə istiqamətdən Zəngilan üzərinə hücuma keçdi. Hücumlar nə qədər güclü olsa da, zabit və əsgərlərimiz mövqelərindən çəkilmədən vuruşurdular. Müdafiəçilər rayonun işgalçılardan əlinə keçməməsi üçün son ana qədər cəsarətlə döyüşsələrə gedəldilər. İşgalçılara qarşı düşmən əsaslı tələbələrini təqdim etdilər.

də, cəhdləri fayda vermədi, əraziləri qorumaq mümkün olmadı. Təəssüflər olsun ki, rayon 29 oktyabr 1993-cü ildə düşmən əlinə keçdi. Zəngilan Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal olunan sonuncu rayon idi. Onun uğrunda gedən döyüslərdə 230 nəfər şəhid oldu. Bu insanlar içdikləri anda sadıq qalaraq torpaqlarımızın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarından keçilər. Amma bir addım da geri çəkilmədilər. Cəsarətləri ilə adlarını qəhrəmanlıq tariximizə vəzdiylər.

məni qəsəbkarlarından azad olundu.

Cəbhədə qazanılan zəfərlər məcburi köçkünləri daha çox sevindirirdi. Çünkü uğurla başa çatacaq döyüslərdən sonra onlar neçə vaxt-dan bəri həsrətini çəkdikləri doğma ocaqlarına qayıdaqıldılar.

Cəbrayılda qazanılmış uğurlar dan sonra artıq torpaqlarımızın azadlığı uğrunda döyüslər Zəngilan rayonu istiqamətində də gedirdi. Hər gün cəbhədən Zəfər xəbərləri gəlirdi. Həmin günlərdə demək olar ki, Azərbaycan xalqı televizor

tariximizə yazardılar.

İşgaldan sonra rayon sakinlərinin məcburi köçkünlük həyatı başladı. Qoynunda doğulduqları doğma ocaqlardan uzaqlarda yaşasalar da, onların ürəkləri Zəngilanla döyüdü. Bir gün, bir an olsun belə ata-baba yurdlarını yaddan çıxarmırdılar. Rayona qayidacaqları günün həsrəti ilə yaşayırdılar. İnanırdılar ki, Prezident İlham Əliyevin uğurla həyata keçirdiyi siyaset nəticəsində günlərin birində torpaqlarımız erməni işğalçılarından azad oları ki, Azərbaycan xalqı televiziyon ekranlarının karşısından çıkmirdı. Hami Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Zəfər müjdələri ile dolu olan müraciətlərini gözləyirdi. Artıq oktyabr ayının ikinci ongünülüyündən başlayaraq Zəngilan rayonunun qəsəbə və kəndləri uğrunda gərgin döyüşlər gedirdi. Ordu hissələri addım-addım düşməni geri qovurdu. Əməliyyatların gedisində yeni döyüş taktikaları tətbiq edən zabit və əsgərlərimiz zəfərlər qazanırdılar.

həm dəniz həm dəniz işğalçılarından azad olunacaq. O gün mütləq gələcək, işğala son qoyulacaq, kədərli qalan çöhrələrə sevinc ələnəcək. Gücünü, qüdrətini artırın şanlı Azərbaycan Ordusu Ermənistən silahlı qüvvələrini diz çökdürəcək, illərdən bəri işğaldə qalmış torpaqları ermə-

Gözlənilən tarixi gün geldi. 27 sentyabr 2020-ci ildə düşmən təxribatı nəticəsində İkinci Qarabağ müharibəsi başladı. Erməni qəsbkarları işğal etdikləri torpaqlarımızı da-nışıqlar yolu ilə qaytarmaq əvəzinə yeni ərazilərimizi işğal etmək üçün mövqelərimiz üzərinə hücuma keçdilər. Torpağının keşiyində ayıq-sayıq dayanmış zabit və əsgərlərimiz işgalçıların qarşısını almaq üçün döyüşlərə atıldılar. Qısa müddət ərzində düşmənin hücumu dayandırıldı. Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanının əmri ilə düşmən üzərinə oks-hükum əməliyyatı başladı. Uzun illərdən bəri ermənilərin işgalında qalmış torpaqlarımızın hərbi yolla azad olunması üçün qızışın döyüşlər getdi.

verdi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin həmin müraciətini indiki kimi xatırlayıraq: "Şanlı Azərbaycan Ordusu Zəngilan rayonu ərazi-sinə də daxil olub, girib və yaşayış məntəqələrinin azad olunması tömin edilib. Zəngilan rayonu ərazi-sində yerləşən yaşayış məntəqələrinin adlarını çəkirəm: Havalı kəndi, Zərnəli kəndi, Məmmədbeyli kəndi, Hökəri kəndi, Şərifan kəndi, Muğanlı kəndi və Zəngilan şəhəri! Zəngilan bizimdir! Qarabağ bizimdir! Əziz xalqım, əziz zəngilanlılar, füzulililər, xocavəndlilər, cəbrayıl-lilar və işğal edilmiş digər rayonların sakinləri, biz öz missiyamızı yeri-nə yetiririk. Düşmənə layiqli ca-vab veririk. Düşməni cəzalandırıraq. Düşmən bizim qarşımızda acizdir. Düşmənin belini qırıraq, qıraca-ğıq! Qarabağ bizimdir! Yasasına

The image features a large, semi-transparent red rectangular overlay with white text. The text is arranged in three lines: the first line reads 'Barpadan sonra', the second line reads 'Zəngilan', and the third line reads 'canına dönəcək'. The text has a white outline and a soft shadow effect. In the background, through the transparency of the banner, a paved walkway made of grey rectangular tiles is visible, along with some green grass and small bushes.

edərkən heç bir ekoloji normaya riayət etməmişlər. Biz təbieti qorunmalıyıq və Zəngilan şəhərinin artıq dünən baş planı təsdiq olunandan sonra inşaat işləri başlanacaq".

Sonra həyata işlər başlancaq :

Belcə, Ağlı kəndinin sakinləri böyük sevincində geri döndülər. İllərin üzüçü həsrötinə, dözlüməz intizarına son qoyuldu. Böyük qayıdış Zəngilandan başladı. Bu başlangıç, bu dönüş tariximizdə vaddəcəalan hadisə oldu.

26 aprel 2021-ci ildə Prezident İlham Əliyev tərəfindən Zəngilan-da məscidin təməli qoyuldu. 18 may 2024-cü ildə Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeyanın iştirakı ilə məscidin açılış mərasimi keçirildi. Bu gün həmin məsciddən müqəddəs amallar uğrunda insanları hemrəyliyə, birliliyə çağırın azan səsi yayılır.

Bərpa və quruculuq işləri sürətlə davam edir

İşgaldan azad olunandan çok keçmədi ki, Zəngilanda Beynəlxalq Hava Limanı da tikildi. Hava limanının təməli 2021-ci il aprelin 26-də Prezident İlham Əliyev tərəfindən qoyuldu. Ərazi Minatəmizləmə Agentliyi tərəfindən minalardan, partlamamış hərbi sursatlardan təmizlənəndən sonra tikinti işlərinə başlanıldı. 2022-ci il oktyabrın 20-də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın iştirakı ilə Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanının açılış mərasimi keçirildi.

Orazlıçı illətlərdən təmizləndik
cə genişmiqyaslı bərpa və yenidən-
qurma işləri daha da sürətləndi. Bu
gün Zəngilan rayonunun təkcə Ağalı
kəndində deyil, başqa yaşayış mən-
təqələrində də məcburi köçkünlərin
qayıdış üçün evlər tikilir. Doğma sa-
kinlərin geri dönüsü üçün bölgelərdə
böyük quruculuq işləri aparılır, uğur-
lu layihələr həyata keçirilir.

İşgaldan azad olunmuş ərazilər-də aparılan işləri daim diqqət mərkəzində saxlayan Prezident İlham Əliyev oktyabrın 3-də Zəngilan rayonuna da səfər edib. Dövlət başçısı "Azərişq" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Zəngilan Elektrik Şəbəkəsinin Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzinin, həmçinin "Azərenerji" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin "Sarıqlışlaq" Su-Elektrik Stansiyasının açılışlarında iştirak edib.

Hemin gün dövlət başçımız Zəngilan şəhərində beşinci və altınçı yaşayış komplekslərinin təməlini də qoyub.

Prezident İlham Əliyev Zəngilan rayonuna səfəri çərçivəsində şəhərdəki 104 mənzilli yaşayış kompleksinin tikintisi ilə tanış olub. Katırlaşdaq ki, kompleksin təməli 2022-ci il

oktyabrın 19-da Prezident İlham Əliyevin və birinci xanım Mehriban Əlivanın iştirakı ilə qovulub.

Dövlət başçısı Zəngilan İstirahət Kompleksində aparılan tikinti işləri ilə də tanış olub. Qeyd edək ki, Zəngilanın bərpası konsepsiyasında şəhərin turizm potensialı da nəzərə alınaraq ona uyğun infrastruktur yaradılır. Kompleksdəki hotel binasının təməli 2023-cü il mayın 4-də Prezident İlham Əliyev tərəfindən qoynulub. Kompleksin ərazisində üzüm və digər meyvə bağlarının salınması da planlaşdırılır. Müxtəlif çeşidli yüksək xidmətlərin göstərilecəyi hotel kompleksi müasir standartlar səviyyəsinde inşa ediləcəkdir.

yəsində inşa olunur.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Zəngilanda bünövrəsini qoymuş bütün yaşayış məntəqələrində və başqa obyektlərdə quruculuq işləri sürətlə davam edir. Quruculuq və bərpa işləri başa çatdıqdan sonra keçmiş kökünlər böyük se-

sonra keçmiş koçkunlər boyuk sevinc içində doğma ocaqlarına qayıdaqlar. Burada onlar üçün rahat mənzillər tikmiş dövlətimizə və dövlət başçımıza minnətdarlıq hissi ilə yaşayacaqlar. Əbədi-əzəli torpaqlarına qayıdaq keçmiş köckunlər rayonun yenidən qurulması və bərpası prosesində də fəal iştirak edəcəklər. Erməni işgalçlarının uçurub dağıtdıqları, yerlə yeksan etdikləri Zəngilan əvvəlki görkəminlərini üzbərəndən

Vahid MƏHƏRRƏMOV,
"Azerbaijan"

Baki-Zangilan-Baki

azerbaijan-news.az